

## Nr 25

*Utlåtande i anledning av motioner om inrättande av ett institut för avfallsforskning.*

I de likalydande vid 1970 års riksdag väckta motionerna I: 521 av herrar *Wirtén* och *Skårman* och II: 602 av fru *Anér m. fl.* har hemställts att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer om att frågan om inrättande av ett institut för avfallsforskning förberedes så att förslag härom kan framläggas i statsverkspropositionen för budgetåret 1971/72.

Utskottet har inhämtat yttranden över motionerna från statens naturvårdsverk, lantbrukshögskolan och statens råd för skogs- och jordbruksforskning. Se bilaga till detta utlåtande.

### Utskottet

I motionerna påpekas att miljöförstöringen genom förorening av mark, vatten och luft till stor del förorsakats av okunnig hantering av restprodukter från mänskliga aktiviteter i vårt samhälle. Motionärerna anser därför att miljöproblemet i mycket väsentlig grad är ett avfallsproblem. Enligt motionärernas mening krävs insatser från samhällets sida för att forskningen på förevarande område skall kunna lämna erforderligt underlag för en ekologiskt och biologiskt riktig hantering och behandling av avfallsprodukter. Mot bakgrund av det anförda finner motionärerna att ett institut för avfallsforskning bör inrättas, lämpligen med placering vid lantbrukshögskolan. Riksdagen bör enligt motionerna hemställa att Kungl. Maj:t förbereder frågan så att förslag i ämnet kan framläggas i nästa års statsverksproposition.

Utskottet vill för sin del understryka vikten av att en ingående uppmärksamhet ägnas åt problemet att komma till rätta med den miljöförstöring som åstadkommes genom olämplig hantering och behandling av de stora avfallsmängder som kontinuerligt produceras. Utan tvivel krävs åtskillig forskning på detta område. Som framgår av remissyttranden över förevarande motioner bedrivs sådan forskning för närvarande bl. a. i statens naturvårdsverks regi. För innevarande budgetår har sålunda ca 350 000 kr. anvisats för nämnda ändamål. Enligt naturvårdsverkets uppfattning måste en stark prioritering karakterisera valet av de områden som man från svensk sida för närvarande bör satsa på inom miljöforskningen. I första hand bekostas sådana forskningsprojekt där utländska erfarenheter helt saknas. I andra hand stöds sådan verksamhet som syftar till att göra utländska forskningsrön till-

lämpbara i Sverige. Vad gäller avfallsforskning har verkets forskningsnämnd bl. a. tillsatt en expertgrupp som utarbetar ett större forskningsprogram rörande omhändertagande av slam från reningsverk. Härutöver bedrivs avfallsforskning vid lantbrukshögskolan och vid institutet för vatten- och luftvårdsforskning.

Med hänsyn till de insatser som sålunda görs på förevarande forskningsområde finner utskottet i likhet med statens råd för skogs- och jordbruksforskning det inte för närvarande vara motiverat att en särskild institution för avfallsforskning inrättas. Den erforderliga samordningen av forskningsinsatserna på detta område torde i första hand statens naturvårdsverk och dess forskningsnämnd böra svara för.

Utskottet hemställer således

att riksdagen lämnar motionerna I: 521 och II: 602 utan åtgärd.

Stockholm den 28 april 1970

På jordbruksutskottets vägnar:

NILS G. HANSSON

---

*Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:*

från första kammaren: herrar Mossberger (s), Lage Svedberg (s), Skårman (fp), Carl Eskilsson (m)\*, Magnusson (s)\*, Augustsson (s), Skagerlund (fp), fru Margit Lundblad (s), herrar Harald Pettersson (cp) och Ingvar Andersson (m);

från andra kammaren: herrar Hansson i Skegrie (cp), Arweson (s)\*, Eskilsson i Likenäs (s), Jonasson (cp), fru Lindberg (s), herr Björk i Påarp (s)\*, fru Sundberg (m)\*, fru Sundström (s), herrar Berndtsson (fp)\* och Brännström (s)\*.

\* Ej närvarande vid justeringen.

**Yttranden över motionerna I: 521 och II: 602****Statens naturvårdsverk (3.3.1970)**

Naturvårdsverket avstyrker förslaget om inrättande av ett särskilt institut för avfallsforskning med följande motivering.

En stark prioritering måste karakterisera valet av de områden man för närvarande satsar på inom svensk miljöforskning. I första hand bekostas sådana forskningsprojekt där utländska erfarenheter helt saknas. Det kan t. ex. röra sig om att någon substans eller situation i miljöföroreningsproblematiken är unik för Sverige. I andra hand stöds sådan verksamhet, som syftar till att »översätta» utländska forskningsrön för lokal tillämpning inom Sverige.

För närvarande bedrivs avfallsforskning inom Sverige bl. a. i statens naturvårdsverks regi. Ca 350 000 kr. för innevarande budgetår har anvisats för detta ändamål. Vidare har naturvårdsverkets forskningsnämnd tillsatt en speciell expertgrupp som utarbetar ett större forskningsprogram rörande omhändertagandet av slam från reningsverk. En omfattande avfallsforskning bedrivs utomlands, och resultatet från denna följs mycket noga av verket.

Av ovan anförda skäl vill naturvårdsverket inte prioritera avfallsforskning inom landet i högre grad än vad som hittills planerats.

**Lantbrukshögskolan (4.3.1970)**

Lantbrukshögskolan instämmer i de av motionärerna framförda synpunkterna angående behovet och angelägenheten av avfallsforskning och framhåller i anslutning till motionerna vikten av att den biologiskt-ekologiskt inriktade avfallsforskningen får permanenta resurser vid lantbrukshögskolan samt att organisations- och samordningsfrågorna utreds, bl. a. i vad gäller anknytningarna till teknik, hygien och samhällsplanering. Därutöver anför lantbrukshögskolan.

Avfallshanteringen bör så långt möjligt syfta till ett återinsättande av avfallet i den produktion, som står i samhällets tjänst. Detta kräver forskningsarbete obundet av dagens konventionella och otillräckliga metodik.

Till följd av avfallets mångsidiga natur får avfallsforskningen vidsträckta anknytningar. Bland annat måste den omsluta följande tre moment, nämligen preparations- och processteknik för det primära avfallet, hantering och användning av de resulterande sekundära produkterna samt såväl processteknikens som avfallsprodukternas effekter på miljön (externa effekter). I samtliga moment ingår biologiska problemställningar, vilka hittills i betydande grad förbisetts.

Huvudinriktningen hos en institution för avfallsforskning bör vara biologisk-ekologisk, men goda anknytningar till flera andra discipliner måste finnas. Detta gäller exempelvis hygien, kommunal avlopps- och renhållningsteknik samt industriell processteknik. Detta utesluter inte att det finns avfallsproblem utan biologisk-ekologisk anknytning, som kan behöva lösas i särskild ordning. En sammanhållande instans för avfallsforskningen framstår dock som angelägen. Den bör även vara i stånd att bedriva vetenskaplig undervisning rörande avfallsproblematiken.

Lantbrukshögskolan har alltsedan sin tillkomst arbetat med jordbrukets avfalls-

problem, men under senare år har därjämte och i stigande omfattning forskning rörande fast och flytande avfall från tätorter och industrier kommit till stand. Huvudvikten har härvid lagts på de biologiska momenten i avfallets behandling, på avfallsprodukternas användning på odlingsmarken som gödsel- och jordförbättringsmedel samt på de externa effekterna av avfallet i form av skadlig miljöpåverkan.

Det må emellertid betonas att den till tätorts- och industriavfallets behandling, användning och föroreningsproblematik knutna forskningen vilar på tillfälliga anslag, numera företrädesvis från naturvårdsverkets forskningsnämnd.

Den biologiskt-ekologiskt inriktade avfallsforskningen kan med största fördel förläggas till lantbrukshögskolan. Denna erbjuder en fördelaktig miljö för denna forskning med fasta resurser i ett stort antal stödjande discipliner.

Ett intimt samgående med discipliner utanför lantbrukshögskolan, inte minst på det tekniska området, är emellertid också nödvändigt. Det är därför ingen lätt sak att utforma institutionens lämpligaste omfattning och organisation. Med hänsyn till problemets angelägenhetsgrad bör de organisatoriska frågorna utredas.

### **Statens råd för skogs- och jordbruksforskning (3.3.1970)**

Rådet finner inte motiverat att en särskild institution för avfallsforskning inrättas. Det torde enligt rådet i dagsläget vara riktigare att berörda instanser, främst då naturvårdsverket, konsekvent strävar till ett fruktbart samarbete i avfallsforskningsfrågorna med lantbrukshögskolans berörda institutioner och forskare, för vilket samarbete enligt rådets uppfattning påtagligt goda utsikter synes föreligga.

Rådet anför vidare.

Rådet finner att de av motionärerna anförda, principiellt fullt beaktansvärda synpunkterna vittgående tyckes komma att bli tillgodosedda i ganska nära framtid genom den verksamhet för vilken statens naturvårdsverk svarar och för vilken verket synes ha — och i närmaste framtid ytterligare få — de bästa resurserna. Rådet vill blott erinra om den omfattande planering av hithörande forskningsfrågor som naturvårdsverket redan i olika PM redovisat på såväl luftvårds- som vattenvårdsområdet. Avfallsfrågorna har här i ganska stor omfattning beaktats. Många hithörande frågeställningar kommer ju även in under forskningsprogrammet vid lantbrukshögskolans institution för markvetenskap, främst vid avdelningen växtnärlära. Bl. a. bedrivs där redan förhållandevis omfattande studier över röttslammets tillvaratagande och användning inom jordbruket. Vidare vill rådet även erinra om den tidigare verksamheten vid Institutet för vatten- och luftvårdsforskning och dess resultat, vilka nu påbygges vid institutet i fråga.